

RODE KLAVER – praktische teelthandleiding

Deze publicatie werd opgesteld met de medewerking van:

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

V.U. Mia Demeulemeester, Inagro vzw, Ieperseweg 87, 8800 Roeselare

Laatst gewijzigd: 2/05/2016

BODEM

Rode klaver groeit goed op lichte grond. Zorg op zand voor een pH aan van minstens 5,2 en op klei minstens 6,0.

Natte percelen zijn niet geschikt voor rode klaver, een goede ontwatering is nodig.

Rode klaver is weinig droogtegevoelig gezien de diepe beworteling, witte klaver is droogtegevoeliger dan rode klaver maar minder droogtegevoelig dan raigras.

Best 4 jaar tussen twee klaverteelten om bodemmoetheid te voorkomen.

ZAAITIJDS TIP

Voorjaar: zodra bodemcondities goed zijn (begin april). Bij voorjaarszaai is de onkruiddruk groter dan in de nazomer en is de te verwachten droge stofopbrengst in het jaar van inzaai eerder beperkt.

Najaar: vóór 10 september, latere zaai heeft een negatief effect op de ontwikkeling en de droge stofopbrengst in het jaar na zaai.

ZAAIZAAD- HOEVEELHEID

12 – 15 kg/ha rode klaver

Voor rode klaver wordt onderscheid gemaakt tussen ‘Mattenklee’ en ‘Ackerklee’. Mattenklee is doorgaans persistenter en kan 1 jaar langer aangehouden worden.

Voor een betere bodembedekking en onkruidonderdrukking (vooral op de kopeinden) kan gecombineerd worden met 3 kg/ha witte klaver. Voor een snellere bodembedekking na zaai en een hogere opbrengst bij de eerste oogst kan 5 kg/ha alexandrijnse klaver aan het zaadmengsel worden toegevoegd.

Rasseninfo is beschikbaar op de Beschrijvende en Aanbevelende Rassenlijsten in België, Nederland, Frankrijk en Duitsland. Deze kunnen o.a. geraadpleegd worden via volgende websites:

België: <http://www.ilvo.vlaanderen.be>

Frankrijk: <http://herbe-book.org/especes.php>

ENTEN VAN ZADEN

Enten van zaden is doorgaans niet nodig.

Als er in de laatste 10 jaar geen klaver heeft gestaan op het perceel kan het zaad geënt worden met Rhizobium bacteriën.

Deze bacteriën vormen wortelknolletjes en kunnen stikstof uit de lucht fixeren die beschikbaar is voor de gewasgroei van de klaver. Voor klaver betreft het Rhizobium trifolii (dezelfde voor rode en witte klaver).

HOE ZAAIEN?

In een **fijn en effen zaaibed** zaaien op een **diepte van 0,5 – 1 cm**. Bij voorkeur **rijenzaai**, zeker in het voorjaar. Breedwerpig zaaien kan ook, onder droge omstandigheden is de opkomst en de snelheid van bodembedekking minder goed. Aanrollen na zaaien.

BEMESTING

Jaarlijkse bemesting met kali tussen **120 – 400 kg K₂O/ha**, afhankelijk van de bodemvoorraad en de te verwachten opbrengst (export van 30 kg K₂O per ton DS).

Klaver is een vlinderbloemige en heeft geen extra stikstof nodig. Ideaal is een stikstofarme stoppel, dus ook slechts **maximaal 25 m³ drijfmest bij inzaai in het voorjaar**. Bij najaarszaai geen mengmest toedienen.

Injecteren van **mengmest** in het voorjaar, na de eerste of tweede snede, is mogelijk als de omstandigheden voor het berijden van de stoppel ideaal zijn en geen rijschade wordt verwacht. Mengmest op klaver is een middel om te bemesten met potas (K₂O) en fosfor (P₂O₅).

MAP 5 laat toe om mengmest toe te dienen à rato van 120 kg N/ha op zand en 125 kg N/ha op niet zand. Ten minste als de toegelaten P-bemesting op basis van de P-beschikbaarheidsklasse de mengmestdosering niet beperkt (klasse I, II, III, IV resp. 85, 65, 55 en 45 kg P₂O₅/ha).

Bij gronden met een (vrij) laag S-leverend vermogen (S-levering < 11) is bemesting met zwavel aan te bevelen. Volgens standaard bemestingsadvies 30 à 40 kg S verdeeld over de eerste twee snedes.

ONKRUID- BEHEERSING BIJ AANLEG

Mechanische onkruidbeheersing kan door een combinatie van maatregelen, nl. aanleggen van een vals zaaibed, zaaien onder dekvrucht van erwten en een vroege eerste maaibeurt.

Chemische onkruidbestrijding:

<https://fytoweb.be/nl/toelatingen-van-gewasbeschermingsmiddelen-raadplegen>

AZ 500 0.1 l/ha vanaf kiemlobstadium op vochtige bodem. Werkzame stof: isoxaben 500 g/l

BUTRESS 4,5 l/ha in 2-4 bladstadium bij groeizaam weer. Werkzame stof: 2,4-DB 400 g/l.

LENTAGRAN 45WP 2 kg/ha vanaf 1 driedelig blad. Werkzame stof: pyridaat 45%.

DASH: tot 2 l/ha in menging met een herbicide. Werking: betere absorptie, fixatie en opname van herbicide

---

OOGST

Om bladverlies te vermijden wordt best gemaaid met een maaier-kneuzer. Op die manier dient er meestal niet geschud te worden. Oprapen en hakselen bij een DS-gehalte van 35-40%.

Maai 1-2 keer per jaar in een later groeistadium – begin bloei – omdat dit de persistentie verbetert.

Let op: veel zorg besteden aan het afstellen van de machines om inmenging van aarde in de kuil te vermijden. De klaverstoppel is geen graszode maar eerder te vergelijken met een korte graanstoppel!

OPBRENGST

Een mengsel van rode met witte klaver kan 2 tot 3 jaar blijven aanliggen en levert 4 tot 5 sneden op. Het eerste jaar domineert de rode klaver, in de volgende jaren neemt de rode klaver geleidelijk af en neemt het aandeel witte klaver

---

---

toe met een jaarproductie van **10 tot 14 ton DS/ha**.

VOEDERWAARDE

Voederwaarde graskuil, rodeklaverkuil en kuil van rode en witte klaver

g/kg DS	DS%	RAS	RC	RE	DVE	OEB	VEM	VEVI
Graskuil	45,5	114	249	172	72	28	888	913
Rode + witte klaver ⁽¹⁾					108	65	861	
Rode klaver ⁽²⁾					88	61	731	

⁽¹⁾ Gemiddelde voederwaarde 3 jaar (/kg DS), proefveld Merelbeke, voederwaardering op monsters genomen bij maaien, NIRS

⁽²⁾ Gemiddelde voederwaarde 4 jaar (/kg DS), proefveld Landskouter, voederwaardering op monsters genomen bij maaien, NIRS

De VEM-waarde van rode klaver is wat lager dan bij voordroogkuil Engels raaigras maar dit wordt gecompenseerd door een hogere dagelijkse droge stofopname. Een goede rodeklaverkuil is eiwitrijk en heeft een hoge passagesnelheid door de pens. Hierdoor kan het vetgehalte licht dalen, ondanks een hogere structuurwaarde, en het eiwitgehalte stijgen.

Het is sterk aan te bevelen om kuiladditieven toe te voegen aan een rode klaver kuil als het DS-gehalte < 35% is. Dit is nog meer het geval dan bij gras omdat de verhouding suiker/eiwit lager is bij rode klaver dan bij gras. Als het DS% > 35% is, is het gebruik van een kuiladditief niet noodzakelijk.

Door het verder voordrogen van rode klaver neemt het DVE-gehalte toe, maar ook de veldverliezen. Bij rode klaver hooi is de DVE-waarde vergelijkbaar met een goede graskuil.

Rode klaver kan na voordrogen in balen geperst en gewikkeld worden. Hierbij moeten eventueel enkele extra lagen plastic rond de balen gewikkeld worden opdat de harde stengels de folie niet zouden doorprikken.

MEER INFO

www.lcvvzw.be/publicaties :

Mogelijkheden van klaver en luzerne in de moderne veehouderij, 2004.

De N-bemesting van klaver en luzerne, al dan niet gemengd met raaigrassen, 2008.

CONTACT

Alex De Vlieghe, ILVO Eenheid Plant, alex.devlieghe@ilvo.vlaanderen.be, 09 272 26 95

Annelies Beeckman, Inagro afdeling Biologische Productie, annelies.beeckman@inagro.be, 051 27 32 51